

Ковальова Ольга Вікторівна, завідувач
сектору Донецького науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України, кандидат юридичних наук

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПІДРОЗДІЛІВ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Корупція – використання особою наданих їй службових повноважень або пов’язаних із ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов’язаних із ними можливостей [1].

Ефективна протидія цьому явищу є одним з пріоритетів діяльності Уряду та визначальною засадою розвитку України, забезпечення її національної безпеки.

Сфера діяльності МВС України передбачає значний корупційний ризик. Відповідно до відомостей, які оприлюднені в Антикорупційній програмі Міністерства внутрішніх справ України на 2017 рік, кількість осіб правоохоронних органів, які вчинили кримінальні корупційні правопорушення, збільшується. Так, 2014 року кількість таких осіб становила 157, 2015-го – 203, 2016-го – 268 [2].

Антикорупційну програму МВС України розроблено відповідно до вимог ст. 19 Закону України «Про запобігання корупції», що передбачає створення системи запобігання та протидії корупції в апараті МВС, територіальних органах, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС; оцінювання корупційних ризиків, виявлення причин, що їх породжують, та умов, що їм сприяють [1].

Експертна служба МВС України належить до сфери управління МВС України, є системою державних спеціалізованих установ судової експертизи, діяльність якої спрямовується і координується МВС України. Експертну службу формують

Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України й територіальні підрозділи – науково-дослідні експертно-криміналістичні центри [3].

У діяльності Експертної служби МВС України також наявні корупційні ризики, деякі з яких притаманні більшості державних установ, а деякі є специфічними, відповідно до сфери діяльності.

Специфічними корупційними ризиками в діяльності Експертної служби та її територіальних підрозділів є ризики, пов'язані з наданням судово-експертних послуг (здійснення судових експертиз за кримінальними, цивільними, адміністративними справами).

Судовий експерт – це особа, яка має необхідні знання для надання висновку з досліджуваних питань. Експерт здійснює дослідження матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що знаходиться в провадженні органів досудового розслідування чи суду. Таким чином, досить часто саме висновок експерта є необхідним для прийняття рішення судом по суті стосовно важливих обставин, таких як належність предмета до вогнепальної зброї, вибухових речовин і бойових припасів, їх придатності для стрільби, причин дорожньо-транспортних подій, оцінювання дій водіїв, технічного стану зброї, оцінювання вартості завданої шкоди тощо.

Закон про судову експертизу містить окремі норми, які безпосередньо чи опосередковано спрямовані на запобігання корупції, а саме: встановлення кримінальної відповідальності судового експерта за надання свідомо неправдивого висновку, передбачення можливості призначення повторної судової експертизи, а також пряма заборона судовому експерту використовувати свої повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки та пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб [4].

Антикорупційна програма Експертної служби є комплексом правил, стандартів і процедур щодо виявлення, протидії та запобігання корупції в діяльності Експертної служби. Вона передбачає періодичне оцінювання корупційних ризиків у діяльності служби й упровадження стандартів і процедур щодо запобігання корупційним виявам.

На підставі антикорупційної програми організують навчання персоналу Експертної служби, основними напрямками якого є:

- ознайомлення персоналу зі змістом антикорупційної програми, антикорупційними стандартами та процедурами, які обов'язкові для виконання;
- доведення до персоналу принципу «нульової толерантності» до будь-яких виявів корупції;
- навчання з етичної поведінки працівників;
- підвищення кваліфікації персоналу, зокрема за напрямом запобігання корупції.

Важливим аспектом запобігання корупції є подання працівниками Експертної служби – суб'єктами декларування декларацій про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру у відповідні терміни.

З метою узагальнення й оновлення інформації про наявність реального або потенційного конфлікту інтересів уповноважені особи здійснюють перевірки. У разі виявлення такого факту, відповідно до чинного законодавства та положень антикорупційної програми, можуть бути застосовані такі заходи врегулювання конфлікту інтересу:

- усунення працівника від виконання завдання, учинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті;
- встановлення додаткового контролю за виконанням працівником відповідного завдання, учиненням ним певних дій чи прийняття рішень;
- обмеження в доступі працівника до певної інформації;
- перегляду обсягу функціональних обов'язків працівника;
- переведення працівника на іншу посаду;
- звільнення працівника.

Таким чином, в Експертній службі МВС України здійснюють превентивні антикорупційні заходи шляхом безпосереднього виконання Антикорупційної програми МВС України, а також відповідно до вимог міжнародного законодавства.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції [Електронний ресурс]: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. – Режим

доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>. – Назва з екрана.

2. Антикорупційна програма Міністерства внутрішніх справ України на 2017 рік. Засади відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції у МВС [Електронний ресурс]: наказ МВС України від 28 лют. 2017 р. № 169. – Режим доступу: http://mvs.gov.ua/ua/pages/232_zapobigannya_korupcii_antikorupciivna_programa_mvs_ta_informaciya_pro_rezultati_ii_vikonannya.htm. – Назва з екрана.

3. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України [Електронний ресурс]: наказ МВС України від 3 листоп. 2015 р. № 1343. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15>. – Назва з екрана.

4. Про судову експертизу [Електронний ресурс]: Закон України від 25 лют. 1994 р. № 4038-ХІІ. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>. – Назва з екрана.

Крижна Валентина Володимирівна, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

АНТИКОРУПЦІЙНА СТРАТЕГІЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Американське кримінальне законодавство має особливу структуру. Воно охоплює федеральне кримінальне законодавство та кримінальні кодекси окремих штатів, що передбачають відповідальність за ті самі види посадових злочинів у сфері корупції. Основна частина федеральних кримінально-правових норм, що стосується корупції, визначена в розділі 18 Зводу законів США.

У США поняття корупції посадових осіб охоплює низку протиправних діянь, передбачених у чотирьох главах розділу 18 Зводу законів: 1) глава 11 «Хабарництво, нечесні доходи й зловживання своїм становищем публічними посадовими особами»; 2) глава 93 «Наймані посадові особи й службовці»;